

INFORMATIEMEMO RAAD

Kenmerk: 20INF00061

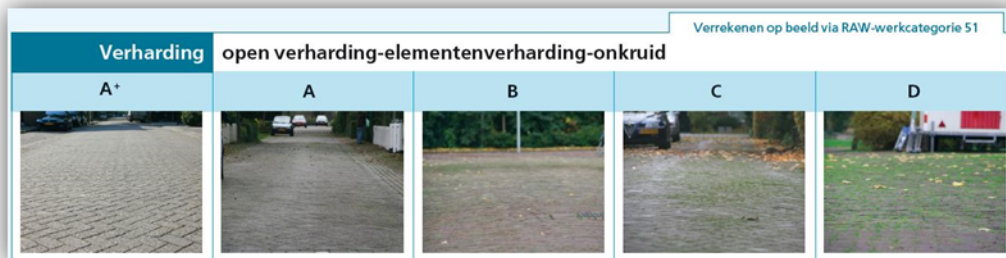
Datum advies: 19 augustus 2020	Onderwerp: Agendapunt Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte RTGC 8 september
Kennis nemen van: Inhoud van agendapunt IKP OR	
Status advies: openbaar	Argument: (indien niet openbaar)
Portefeuillehouder: B.E. Faber-de Lange	Datum b&w-vergadering: 25 augustus 2020
Betrokkenen bij voorstel extern: Jeroen Bruinenberg (Planterra)	Betrokkenen bij voorstel intern: Oscar Mulder, Bas Colen
Bijlagen: 1. functiegebieden (20bij10480)	

1. Inleiding

De actualisatie van het Integraal Kwaliteitsplan Openbare Ruimte (IKP OR) nadert zijn afronding. In het nieuwe IKP OR wordt de strategie, de bekostiging en het beleid van de verschillende beheerdisciplines op hoofdlijnen uitgewerkt. Het doelmatig en eigentijds beheer moet leiden tot een aantrekkelijke leefomgeving waarin inwoners prettig kunnen wonen en werken. Het nieuwe IKP zorgt dat voor bestuur, de organisatie en de inwoners duidelijk is wat men mag verwachten van het beheer van de openbare ruimte. U als raad gaat uiteindelijk het opgestelde IKP OR vaststellen.

Bij het planproces van het IKP OR bent u nauw betrokken bij de opstelling. Op dinsdag 29 oktober 2019 hebben we met u een startbijeenkomst gehad waarin we uitleg gaven over de planopstelling en u kennis hebben laten maken met de beeldmeetlatten (figuur 1) en het meten van beeldkwaliteit. Gedurende het planproces hebben wij u op de hoogte gehouden met informatiememo's (20INF00061, 20INF00045).

Tijdens de rondetafelgesprek van dinsdag 8 september willen wij met u informatie delen, u raadplegen en om inbreng vragen om het IKP OR te kunnen afronden

Figuur 1 CROW beeldmeetlat

2. Agenda rondetafelgesprek (RTGC)

Tijdens de RTGC informeren wij u over het belang van de openbare ruimte, het onderhoud, de ambities en de financiële middelen die daarvoor benodigd zijn. Daarna leggen wij u thema's voor die van invloed zijn op de kwaliteit van de openbare ruimte en het realisatie van de ambities. De aspecten die u inbrengt, helpt ons verder bij het opstellen van het plan en om de juiste accenten te zetten.

Agenda

1. Inleiding wethouder B. Faber-de Lange
2. Presentatie adviseur Planterra J. Bruinenberg
3. Raadpleging en inbreng

Thema 1: - Welk scenario spreekt u aan op het gebied van onderhoud?

Thema 2: - Is een meerjarenprogramma voor vervanging wenselijk?
- Welk budget zetten we in voor vervanging?

Thema 3: - Hoe realiseren we binnen de openbare ruimte de ambities en in welk tempo?

4. Afsluiting

2.1 Het belang van de openbare ruimte

De openbare ruimte heeft een belangrijke sociale functie. Het is de plek waar mensen elkaar ontmoeten, naar hun werk gaan, spelen, sporten en ontspannen. Iedereen maakt er gebruik van. Het is dus van groot belang dat de openbare ruimte gebruikt kan worden op een manier die we graag willen (zie [bewonersenquête](#)). Daarnaast tekenen er zich tal van ontwikkelingen af, waarbij de oplossingen voor een groot deel in de openbare ruimte liggen. Denk aan het aantal ouderen dat stijgt en langer zelfstandig blijft wonen, klimaatverandering en de noodzaak voor klimaatadaptatie, behoud van biodiversiteit en de afname van het bewegen door de jeugd. We hebben de openbare ruimte nodig om een prettige leefomgeving te behouden nu en in de toekomst.

In het Coalitieprogramma 2018-2022 Overbetuwe in Bloei is opgenomen dat de gemeente het onderhoud van de openbare ruimte wil opwaarderen: "De bestaande openbare ruimte (groen, wegen, pleinen) vertoont tekenen van achterstallig onderhoud. Het onderhoudsniveau hiervan willen wij opwaarderen, ook om te voorkomen dat we anders in de verdere toekomst met nog hogere kosten worden geconfronteerd. We investeren in een hoger niveau van groenvoorzieningen en waarborgen een goed onderhoud in alle kernen en het buitengebied."

2.2 Het onderhoud

Het onderhoud heeft invloed op de kwaliteit van de openbare ruimte. Aan de hand van onderstaande toelichting leggen wij u uit hoe hieraan sturing wordt gegeven.

Beeldkwaliteit

Bij het beeldgericht werken krijgt het sturen op beeldkwaliteit met behulp van beelden/foto's de voorkeur boven het sturen op frequenties. Met behulp van herkenbare foto's en omschrijving van eisen (de kwaliteit) zijn belanghebbenden binnen en buiten de organisatie beter te informeren over de doelstellingen en de resultaten van de verschillende beheermaatregelen.

Evenals veel Nederlandse beheerders van openbare ruimten gebruiken we beeldkwaliteit om ambitieniveaus te formuleren en beeldbestekken in de markt te zetten. De landelijke standaard voor beeldkwaliteitsniveaus en bijbehorende beeldmeetlatten zijn opgenomen in [de Kwaliteitscatalogus openbare ruimte 2018](#).

Onderhoudsvormen

Binnen de gemeente Overbetuwe worden de drie vormen van onderhoud onderscheiden (zie tabel 1). Binnen het IKP OR zijn dat alle zichtbare onderdelen die voorkomen in de openbare ruimte die duurzaam instand gehouden moeten worden.

1. Klein onderhoud
2. Groot onderhoud
3. Vervangen/rehabilitatie (reconstructie)

Aan de hand van onderstaande tabel lichten wij u de onderhoudsvormen toe. Op vervangen/rehabilitatie gaan we nader in om het belang hiervan te verduidelijken.

type onderhoud	definitie	voorbeelden	kostendekking
klein onderhoud	Onderhoud met een repeterend en verzorgend karakter. De constructie van het object blijft ongewijzigd	Straatvegen, maaien gras, leegzuigen van koken, verven van bankjes, herstellen los liggende tegel.	exploitatie
	Kleinschalig onderhoud ingegeven vanuit de (technische) veiligheid voor de omgeving. De constructie of opbouw van het object blijft nagenoeg ongewijzigd.	Het herstraten van een stukje stoep of rijbaan, het vervangen van een plank van een bankje, herstellen en vervangen van losliggende/kapotte tegels, herstellen van een kolk.	
Groot onderhoud	Grootschalig onderhoud met als doel het herstellen van de beoogde (beeld)kwaliteit / voldoen aan de norm.	Het herstraten van wegen, herplanten van plantsoenen, herstellen van beschoeiingen, baggeren van watergangen, overlagen van asfaltwegen	
Vervangen/rehabilitatie	Het volledig vervangen van een bestaande constructie of object door een nieuwe constructie of object.	Vervangen van riolering, een damwand, bruggen. rehabilitatie van wegen	exploitatie meerjarenplan

Tabel 1 Onderhoudsvormen

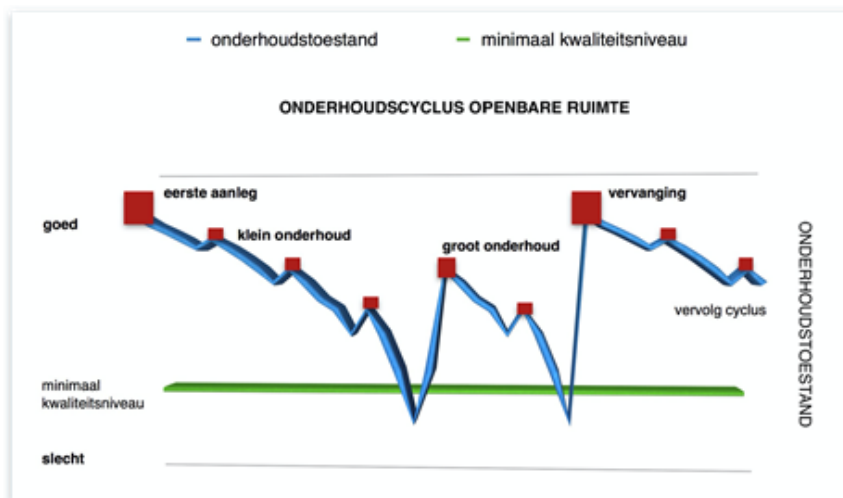
Vervanging/rehabilitatie

De openbare ruimte heeft geen oneindige levensduur; noch technisch, noch maatschappelijk bezien. Het kan zijn dat de openbare ruimte simpelweg te oud, versleten, kapot of onveilig is. Maar ook veranderende maatschappelijke wensen en groei van de dorpen als geheel leiden tot een vraag om ingrijpen en nieuwe functies en gebruiksmogelijkheden mogelijk te maken. Het risico van uitstel van vervanging is dat er vaker dagelijks onderhoud (reparaties oneffenheden) en groot onderhoud (aanbrengen nieuwe deklagen) moet plaatsvinden. Er moet namelijk meer onderhoud worden uitgevoerd om visueel een zelfde beeld te behouden.

In de huidige begrotingssystematiek worden de kosten voor vervangingen/rehabilitaties veelal via het PNL (Programma Nieuwe Lasten) verwerkt. Er wordt daarbij onvoldoende verschil gemaakt tussen vervangingen/rehabilitaties versus investeringen als gevolg van een nieuwe beleidskeuze.

Aangezien vervangingen/rehabilitaties theoretisch planbaar zijn op basis van de technische levensduur en noodzakelijk zijn voor instandhouding, is het wenselijk daarvoor een meerjarenprogramma op te nemen in de exploitatiebegroting. Een soortgelijks systematiek wordt ook al toegepast voor het groot onderhoud van gebouwen (via het DMJOP) en riolering (via het GRP).

Het ontbreken van structureel vervangingsbudget heeft ertoe geleid dit thema op te nemen in het IKP.

Figuur 2 schematische weergave onderhoudscyclus

2.3 Ambities

In 2019 is onze omgevingsvisie [Overbetuwe 2040](#) vastgesteld in aanloop naar de officiële invoering van de Omgevingswet in 2022. Deze visie is niet vrijblijvend en de ambities zijn bedoeld om te realiseren. Het is een leidraad voor het handelen voor de gemeente.

In de omgevingsvisie worden tal van maatschappelijke opgaven benoemd waarbij de oplossing voor een groot deel in de openbare ruimte moet worden gezocht. Zo is er de ambitie circulariteit te stimuleren, klimaatadaptief te handelen door onder andere kwalitatief groen (biodivers) toe te voegen, met inrichting bij te dragen aan gezond gedrag en bij te dragen aan een betere leefkwaliteit. Er is nog geen budget voor de opgaven in de openbare ruimte. In het IKP OR wordt daarom ingegaan op de bekostiging van deze ambities om hier structureel aan te kunnen werken.

Figuur 3 voorbeeld om ambities gezondheid, klimaatadaptatie en biodiversiteit te realiseren

s2.4 Functiegebieden

De gemeente Overbetuwe is voor dit plan opgedeeld in zeven verschillende functiegebieden. De functiegebieden verschillen in gebruik en inrichting. Dit vraagt per functiegebied om een specifiek beheer en eigen ambities.

Daarom is per functiegebied een gebiedsprofiel beschreven. In dit gebiedsprofiel zijn de identiteit/kenmerken benoemd. Op basis van de enquêtes van bewoners en ondernemers is per functiegebied omschreven welke kwaliteit en ambities beoogd worden (zie bijlage 1). De functiegebieden zijn uitgewerkt in het scenario basis op orde.

Dit zijn de zeven functiegebieden.

1. Dorpscentra en lokale voorzieningen
2. Woongebieden
3. Buitengebied
4. Bedrijventerreinen
5. Groot groengebieden
6. Hoofdstructuren
7. OV-knooppunten

3. Thema's kwaliteit openbare ruimte

Tijdens de RTGC raadplegen wij u over drie thema's voor de toekomstige de kwaliteit van de openbare ruimte.

Thema 1 Onderhoudskwaliteit

De onderhoudskwaliteit is vertaald naar 3 scenario's "basis op orde", "sober onderhoud" of "beter onderhoud". Daarbij zijn beheermaatregelen die een bijdrage leveren aan biodiversiteit opgenomen als kwaliteit Bio+. De kwaliteitsaanduidingen A, B of C komen uit de landelijk kwaliteitscatalogus openbare ruimte. Deze kwaliteitsnormen zijn ook gebruikt in het kwaliteitsplan openbare ruimte 2010 (referentie huidige situatie).

functiegebied	Huidige situatie A= schoon+heel fietspaden.	Scenario "basis op orde"	Scenario "Sober onderhoud"	Scenario "Beter onderhoud"
Dorpscentra en lokale voorzieningen	B/A	A	B	A
Woonwijken	B/A	B/Bio+	B	B/Bio+
Groot groengebieden	B/A	B/Bio+	B/C	A/Bio+
Bedrijventerreinen	B	B	B	A/Bio+
Buitengebied	B	Hoofzakelijk B/ deel van wegen en groen onderhoud C/Bio+	Hoofzakelijk B/ deel van wegen en groen onderhoud C	Hoofzakelijk B/ deel van wegen en groen onderhoud C/Bio+
Hoofdstructuur	B/A	Wegen A/ overige B/Bio+	B	Wegen A/ overige B/Bio+
OV-knooppunten	-	A	B	A
Financieel*	€ 5,68 mln.	€ 5,89 mln.	€ 5,28 mln.	€ 6,19 mln.

Tabel 2 Onderhoudskwaliteit

* Voorlopige berekening.

** huidige budget 5,38 mln. In Kaderbrief 2021 (20uit10202) is een bedrag tussen €200.000 en €450.000 opgenomen voor areaaluitbreiding en behoud van onderhoudskwaliteit.

Thema 2 Vervanging/rehabilitatie

Over de afgelopen vier jaar is gemiddeld € 2,1 miljoen (PNL posten 2017 t/m 2020) uitgegeven aan vervangingen. Uit berekeningen van Planterra blijkt dat er jaarlijks € 3,3 miljoen nodig is om vervangingen uit te kunnen voeren en geen kapitaalvernietiging op te laten treden.

We stellen voor om voortaan een meerjarenprogramma op te stellen voor vervanging/rehabilitatie en daarbij uit te gaan van een structureel jaarlijks budget.

2 opties voor een jaarlijks structureel budget:

1. Gelijk niveau € 2.105.000, gemiddelde uitgave afgelopen vier jaar (2020-2017)
2. Noodzakelijk gemiddeld vervangingsbudget (raming Planterra) € 3.414.000

Thema 3 Ambities

Het realiseren van de ambities zoals opgenomen in de functiegebieden is geraamd op € 6 miljoen. Het is van belang te weten of het realiseren van de ambities gewenst is en in welk tempo. Het tempo bepaald de benodigde financiële middelen om de opgaves te realiseren.

Tempo 1: Er is 30 jaar nodig om de ambities te realiseren.

Tempo 2: Er is 15 jaar nodig om de ambities te realiseren.

Tempo 3: Er is 10 jaar nodig om de ambities te realiseren.

Opgaven	Huidige situatie	Tempo 1	Tempo 2	Tempo 3
Opgaven vanuit omgevingsvisie (ambities)	0	€200.000	€400.000	€600.000

Tabel 3 Tempo realisatie ambities

4 Achtergrondinformatie

Naast de informatie in deze memo en de betreffende bijlagen kunt u zich voorbereiden op het rondetafelgesprek door het lezen van de volgende artikelen:

- <https://ruimtelijkeadaptatie.nl/overheden/>
- <https://www.stadswerk.nl/Magazine/artikelteruglezen/default.aspx>
- <https://www.crow.nl/downloads/documents/openbare-ruimte/ncbor-2018-presentaties/2-3-klimaatadaptatie-huizen>
- [Invloed van de inrichting van de openbare ruimte](#)

Behandelend adviseur voor technische vragen: S.J.H. Colen, tel.: 14 0481, email:
b.colen@overbetuwe.nl

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

mr. M.F.H. Knaapen

R.P. Hoytink-Roubos

Bijlage 1 Functiegebieden IKP (20bij10480)